

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. III. Graues poenitentias poenitentibus semper imponere, est contra
praxim veteris Ecclesiae, cujus vsus malè ex Canonibus petitur. Fallacia
est, quod contraria suadentes, non destinguant inter ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

eaque ingentibus exinde pœnis à se sponte exactis vindicandi; pudebat enim hominem vehementius suæ impudentiæ, quòd eum tam indignis modis Deum offendisset, quem post tot atroces injurias, experiebatur in Vicarijs tam facilem & benignum. Contigerunt ista sapiissime. Cerrè Spiritus Dei vbi vult agit, & sicut vult. Huic modum aut metam ponere, non est hominis; & in hac materiâ, non est prudentis. Extrema tantùm sunt cauenda. In medio residet, quæ virtutum moralium prima est, prudentia: hanc satisfactionibus erogandis & taxandis, adhibendam esse docet Tridentinum. Valeant igitur, certa & quidem acria semper medicamenta præscribentium voces: illudque ipsimet, dum alijs dant consilia, sedulò obseruent, ne dum vitant vitia, in contraria currant incauti, & nimio efferuescentis animi cæstro perciti.

§. III.

Graues pœnitentias pœnitentibus semper imponere, est contra praxim veteris Ecclesiæ, cuius usus male ex Canonibus petitur. Fallacia est, quòd contraria suadentes non distinguant inter pœnitentiam publicam, & priuatam: item inter voluntariam, & Sacramentalem. Hinc etiam perperam pro se afferunt antiquos Patres.

*Obiicitur
veteris
usui Eccle-
siæ,*

DUo adhuc restant argumenta, quæ feruori suo acriores illi pœnitentium Iudices prætendebant; antiquus videlicet Ecclesiæ primitiuæ usus, & Sanctorum Patrum placita. Etenim, inquit, satis constat non tam molli pœnitentes olim tractatos manu; utpote quibus non vnus tantùm diei jejunia, humicubationes, genuflexiones, & publicæ scelerum deprecationes imponebantur, sed & quadraginta diebus, imò & septem etiam annis, per dies statutos & interpolatos protrahenda præcipiebantur: prout passim videre est in sacris Canonibus constitutum, & in Ecclesiasticis historijs quotidiano usu confirmatum. Nunc autem quid fit? ne vnus quidem diei jejunium imponitur; cæterarum
verò

18.

verò multarum, nulla est mentio. An non hoc est à pristina, & antiquâ Ecclesiæ praxi turpiter descivisse? cur autem ea in proxim iterum non reuocetur? Quòd verò ad Patres attinet; quid *Et sancti Patres.* quæso in eorum commentariis occurrit frequentius, quàm pœnarum corpori infligendarum commendatio; quid adeò clamant, quàm carni indicendum acriter bellum, pœnitentiam agendam esse in cinere & cilicio, carnem denique omni impetu edomandam, vt spiritus saluus fiat?

19. Magno hæc animi studio, quin & ingenti laterum nisu, clamori- *Pœnitentia alia sunt publica pro publicis sceleribus in foro externo injungenda: alia sacramentalis.* busque per hæc tempora fuere jactitata. Et quidem fidem non modicam apud non paucos reperere, quòd sanctitatis non vulgaris speciem hæc dicta præ se ferrent; auctoritatemque conciliaret non exiguam, vulgò credi hæc à præconibus ipsis in proprium corpus exerceri supplicia, ad quæ aliena membra tam feruide condemnabant. Vt vt sit, respondeo egregiam esse fallaciam, id quod de veteri Ecclesiæ vsu Sacris Canonibus expresso, contentiosè quidem, sed incautè satis, effutiunt. Populo certè imponitur, dum nullum inter publicas pœnitentias & priuatas discrimen faciunt, multasque promiscue easdem, ab Ecclesiâ exactas fingunt. Et vt fallacia de- regatur, istud quidem dicendum est, olim, prout & nunc in vsu est, præter Confessarios, quos eo tempore Pœnitentiarios vocabant, & priuatim in Confessione peccata confitentibus jus dicebant, prout fuscè hæc docentur à Baronio; etiam externum tribunal viguisse, in quo de sceleribus publicis, & Ecclesiæ famam decoremque infestantibus, cognoscebatur pro causæ meritis admodum acriter; puta de adulteriis publicis, veneficiis, sacrilegiis, homicidiis, apostasiâ, hæresi, cæterisque id genus sceleribus. Neque nunc jurisdictio hæc extincta est, quàm ad Officiales suos seu Judices, Episcopi solent deferre. Scelerum ejusmodi conuictis, fateor, pœnitentias, quas rigidiores illi Censores enumerant, imponi solitas, & seuerissimè exactas. Verùm, an à publicis illis multis, ad priuatas recta est consecutio? Et quæ in foro externo, in quo, ex justitiæ rigore & ad exempla populofacienda, pœnæ imponuntur; ad forum gratiæ trahendæ sunt illico? Sanè, & nunc quoq; adulteri conuicti, concubinarij & ganeones publici, a sinis imponuntur, virgis coronantur, & sic totius plebis exponuntur deludibrio, vt cunctis fidelibus innotescat, quàm pudenda sint hæc scelera, quorum auctores Ecclesiâ tam rigidè castigat. An ideo prudens esset Confessarij, hæc aut *Ab illis ad hæc non est argumentandum.*

his similia, adulteris sese clanculū accusantibus commendare, imò præcipere? Quòd si autem ex quæ nunc ab Ecclesiâ exiguntur à publicis peccatoribus multæ, ad priuatas Confessiones trahendæ non sint; cur veteres illas, publicis etiam & scelerum conuictis reis olim inflictas, in vsum priuatæ confessionis volunt reuocari? Sanè hodiernis Officialibus vsurpatæ pænæ, exomologesi nostræ adhibendæ si non sunt, neque etiam veterum illarum facienda erat mentio: aut si hæ sanctæ, quia rigidæ, quia feueræ; etiam hodiernæ seueritate suâ non carent, quas tamen nemo prudens, Confessionibus priuatis rectè dixerit applicari.

*Pœnitentiæ
Sacramen-
tales olim
Sacerdotis
prudentia
sunt com-
missæ.*

Dicamus ergo quod res est; à publicis pœnitentiis ad priuatas ineptè trahi exempla, eaque ineptiùs populo proponi. Interim vt rectè Egidius Coninck, *nulla iam lex est humana aut diuina, præscribens certam aliquam pœnitentiam, quam Sacerdos pro his vel illis peccatis debeat injungere; sed hoc relinquitur ipsius arbitrio.* Non quidem ita, vt pro libitu possit pro quibusuis peccatis grauem vel leuem pœnitentiam injungere; sed quia ipse est iudicare, quæ, omnibus perspectis, hîc *et* nunc pœnitentia sit injungenda. Est communis Doctorum, *et* eam aperte docet Innocent. III. c. Deus qui. 8. de pœnitentiis. De veteris autem Ecclesiæ confessariis, ita pergit dicere sententiam. Imò etiam olim simili modo fuisse permissum Sacerdoti, vt in hoc foro eam pœnitentiam injungeret, quam crederet hîc *et* nunc maximè expedire injungi, colligitur ex c. Mensuram 85. de pœnitentiis d. 1. Quare Canones pœnitentiales, qui habentur in quibusdam Concilijs, aut solùm erant pro foro externo (quamuis etiam in hoc, multum permittebatur iudicio Episcopi) vel non continebant præceptum, sed tantum quasdam regulas, quibus Confessarij possent instrui, vt eas quantum iudicabant commodè fieri posse, sequerentur. Ita ille, & benè. Certum est enim scelera quædam esse tam enormia, vt & prudenter, iis curandis, ingentes etiam pænæ præscribantur. Quando id fieri debeat, Confessarij id est despiciere. Prudentis verò non est, grauias semper applicanda esse remedia indiscriminatim edicere; neque satis sinceri Ecclesiastæ est, id Ecclesiæ veteris exemplo velle confirmare.

*Probatum
ex anti-
quissimis
Theologis.*

Quòd si verò doctissimus Coninck recentior cuiquam videatur esse, quàm vt de veterum Canonum vsu rectam possit ferre sententiam, veteres sanè dabo Theologos. Primò, Albertum Magnum, D. Thomæ Magistrum celeberrimum. Dicendum, inquit,

quod

20.

Coninck de
Sacram.
disp. 10.
dub. 3.
concl. 6.

21.

D. Albert.
in 4. dist.
20. a. 14.

quod numquam aperte præscribitur regula pœnitentiæ, in Confessione scilicet obseruanda. Sed tamen tria ad minus attendenda sunt; scilicet peccati qualitas, Contritionis quantitas, & Status pœnitentis. Canon autem non attendit nisi unum (nempe peccati qualitatem) & idè quod dicit, non est nisi quasi exemplare ad dirigendum in alijs, ad minorandum ab illo, vel illi addendum, secundum arbitrium discreti Sacerdotis, hæc tria solenniter obseruantis. Secundò, huic accedit

D. Bonau.
in 4. dist.
20. parte
2. dub. 3.

D. Bonauentura. Ita ait; *Canones instruunt in generali qualiter imponenda est pœnitentiæ. Sed dum descendendum ad singularia, relinquunt Sacerdotibus discretis qui considerent personarum circumstantias, accedentes ad Canones, sicut ad regulas directiuas.* Tertio,

S. Raym.
l. 3. sum-
mæ c. de
Pœnit.

si circumstantias personarum accuratiùs inquiris, quas attendendas esse vult D. Bonauentura, eas ejus sententiæ subscribens, describit S. Raymundus his cœuus. Ita loquitur in Summâ. *Videtur dicendum quòd arbitrio Sacerdotis pœne omnes taxantur, consideratis circumstantijs criminis, quantitate, & dignitate, & qualitate. Item, personæ dignitate, officio, paupertate, infirmitate seu debilitate complexionis, consuetudine, societate, lachrymis & deuotione; item*

Alensis 4.
part. sum-
mæ q. 31.
memb.
3. a. r.

regionis & temporis qualitate. Quarto, Alensis fatetur, suo tempore omnes ferè Confessores tenuisse, quòd omnes pœnitentiæ sunt arbitrariæ, id est inquit, in voluntate Sacerdotis posita. Ex quibus omnibus nunc patere existimo quid Theologorum antiquissimi de veteris Ecclesiæ Canonicis pœnitentijs senserint, & quo pacto eas in occulto Pœnitentiæ foro confitentibus iudicauerint applicandas.

22.

Non minor subest fallacia alteri, quod ex SS. Patrum auctoritate petebatur, argumento. Seriam inquirunt, pœnitentiæ commendabant hi; corporis macerationes magnas, frequentia jejunia, & his similia populo proponebant, & ad ea fideles omnes hortabantur impensius: quin ergo adhortemur & nos? Perplacet profectò consilium; & mox eò connitar non frigidè. Verùm despiciendum id est priùs, de quibus pœnitentijs Patres egerint. Id quidem frequentissimè in sacris eorum homilijs inuenio, quòd peccatores ad vindictam criminum de se sumendam sint adhortati; iisque stimulos indiderint, vt non vulgaria tantùm supplicia exercerent, sed & insigniter etiã pieque in se sæuissent. Neque verbis modò, verùm etiã exemplo fidelibus in tam sanctæ crudelitatis exercitio, eos præluxisse, innumerè

Patres vo-
luntarias
pœnitentijs
populo com-
mendarunt.

*de grauius in Sacra-
mento sem-
per injun-
genis,
numquam
egere.* testantur historiz. At suasisse Sanctos Patres Confessariis, vt passim & generatim ingentes atrocesque pœnas imponerent, eoque ad seuerè cum pœnitentibus agendum fuisse adhortatos, hoc sanè nusquam legi: & quàm contrarius fuerit hâc in parte Patrum sensus, mox videbimus. Quâ igitur rursus mente eâ quæ à Patribus, de pœnis multisque voluntariis seu sponte suâ à peccatore assumendis dicta sunt, ad pœnitentias à Sacerdotibus imponendas, perperam & falsò distorquentur? hoc certè non est bonâ fide agere.

*Sacramen-
talis pœni-
tentia obli-
gat sub
peccato.* An ergo inquires perinde habendæ non sunt pœnitentiæ, siue in Sacramento præcribantur, siue vindicandis sceleribus spontè assumantur? Minimè gentium. Nam vt antè dixi, pœnitentiæ graues à Sacerdote impositiæ, præcepti vim habent, obligationemque secum trahunt, cui sine noxâ lethali non satisfit. Hinc quamuis non prudenter tantùm, sed & sanctè, hominum torpor, ad insignem corporis sui contemptum & odium, castigationes, & verbera quinimo rebeli carni infligenda, à Diuini verbi præconibus excitetur: imprudenter tamen, hæc à Sacerdotibus passim injungenda esse, nullo habito sexûs, ætatis, personarumque discrimine, in pulpitis declamatur. Illæ enim vt liberè assumuntur, ita & omittuntur sine villo peccato, etiam minimo. Hæc verò quia legitimè sunt præscriptæ, præcepti vim obtinent: & quia graues sunt, sine mortali peccato non negliguntur. Quantæ autem id esset imprudentiæ, vbi mihi tam perspecta est humana infirmitas, & vbi me inter homines aut agrestes, aut classiarios, aut milites, aut inter eos versari video, quibus non tantus est pietatis, rerumque diuinarum sensus, iis nouum præcepti genus imponere, cui prudenter, imò ferè certò metuere debeo, obedientiam non esse præstandam? quasi verò præcepto meo, in re sibi difficillimâ, morem gesturi sint ij, quibus de Diuinis legibus obseruandis, non diuturna est curatio. Effetne hoc hominem peccatis eripere, & non potiùs noui criminis ansam dare?

*Imponendo
leuiores
consulitur
iis Sacra-
mento.* Dicam igitur cur grauioribus pœnis generatim abstinendum sit, nec sine magnâ prudentiâ, pro pœnitentium facultate, vt ait Tridentinum, & dispositione, denique tantùm vbi profutura sunt, irrogandæ; moderatæ verò cur passim adhibendæ. *Primè* quidem vt hominum imbecillitati succuratur. *Secundò,*

vt

vt ipsi Sacramento consulatur; neque ab immodico Judicis, illud, jurisdictionemque suam administrantis exercitio, quidquam detrimenti patiatur: patietur autem indubitatim, & ex rigore odium feret: odiosa enim semper hominibus est austeritas. Quis autem bono animo rem complectitur, cui non afficitur? & quis afficitur rei odiosa? Deterrebuntur itaque passim homines, & à medicinâ auertent animum, quam sibi præstunt tam amarâ. Huic incommodo cauet Confessarij benigna moderatio; cujus est, non pœnitenti tantum, sed & Sacramento à Christo instituto, ejusque bono nomini & famæ consulere. Christi autem præcipua fama semper fuit, *quia hic peccatores recipit*; infringitur autem hæc fama vehementer, imò tandem euanescet, vbi Christi Vicarius peccatores sic recipit, vt à Sacramento deterreat, & tandem fuget. Neque dicashæc fieri pœnitentium vitio: nam vt ita sit, vitii etiam occurrendum est ne ingrauescant: maximè cum id saluo Sacramento, seruatâque Christi auctoritate & jurisdictione potest fieri, vti in hoc euentu prorsus potest; ac proinde cum possit, debet.

Luc. 15.
v. 2.

25. Tertio, scin cur moderatæ multæ pœnitentibus sint passim imponendæ, & ab exorbitantibus communemque modum excedentibus abstinendum? Dicam. Ne fortè malè multatus à te pœnitens, oculos erigat, eosque in Judicem suum coniiciens, miretur hominem erga seipsum tam benignum & moderatum, alienæ infirmitati tam parum indolescere. Rursus ne & tibi dictum sit id, quod Christus hypocritis olim, legisque Diuinæ seueris nimiùm assertoribus apud Matthæum ingerebat, *Alligant enim onera grauiâ & importabilia, & imponunt super humeros hominum; ipsi autem digito suo nolunt ea mouere.* Quam quidem sententiam nullo modo auderem ego, rigidis illis pœnarum infligendarum arbitris applicare, nisi eandem iis jam dudum admouisset D. Chrysostomus, in opere imperfecto in Matthæum. Et quamuis is commentarius incerti dicatur auctoris, tamen eum Chrysostomo attribuunt Sixtus Senensis alique quàm plurimi. Quidquid sit, antiquissimus est hic auctor, & celeberrimus, & cui quid suo tempore, id est in veteri Ecclesiâ mos ferebat, proculdubio erat satis superque perspectum. Sententiam, quod materiæ nostræ sit admodum opportuna, totam, licet longam, eius verbis do, Expendat Lector singula. Cum itaque exposuisset

Scandalizantur fideles sæpe ex nro Confessarij rigore.

Matth. 23.
v. 4.

Veteris Ec-
clesia in
Sacramen-
talibus pœ-
nitentiis in-
iungendus
mos à D.
Chryso-
stomo decla-
ratur.

fuiſſet Scribarum & Pharifæorum ſubdolam in exponendâ lege
vaſritiem, ore nimirum plenisque buccis magna quædam & ar-
dua concrepantium, & dura mandata interpretatione ſuâ popu-
lo deferentium, quæ ipſi *ne modicâ quidem ex parte* implerent:
tum ad rem noſtram ita progreditur eleganter Chryſoſtomus,
Secundùm conſequentiam autem, tales ſunt etiam nunc Sacerdotes,
qui omnem juſtitiam populo mandant, & ipſi nec modicè ſeruant:
videlicet non ut facientes ſint juſti, ſed ut docentes appareant ju-
ſti. Tales ſunt & qui graue pondus venientibus ad pœnitentiam
imponunt; qui dicunt, & non faciunt: & ſic, dum pœna pœni-
tentie præſentis fugitur, contemnitur pœna peccati futuri. Si enim
faſcem ſuper humeros adoleſcentis, quem non poteſt bajulare, poſue-
ris; neceſſe habet ut aut faſcem reiiciat, aut ſub pondere confringa-
tur. Sic & homini cui graue pondus pœnitentie ponis, neceſſe eſt
ut aut pœnitentiam tuam reiiciat; aut ſuſcipiens, dum ſufferre non
poteſt, ſcandalizatus amplius peccet.

D. Chry-
ſoſt. in o-
pere im-
perf. in
Matt. ho-
mil. 43.

Vbi Deus
benignus,
Sacerdos
non ſit cru-
delis in a-
liis,
ſed in ſe.

Deinde, eſi erramus modicam pœnitentiam imponentes; nonne 26.
melius eſt propter miſericordiam rationem dare, quam propter cru-
delitatem? Vbi enim Pater-familias largus eſt, diſpensator non debet
eſſe tenax. Si Deus benignus eſt, ut quid Sacerdos eius auſterus?

Vis apparere ſanctus? circa tuam vitam eſto auſterus, circa alie- 27.
nam autem benignus. Audiant te homines parua mandantem, &
grandia videant facientem. Talis eſt autem Sacerdos qui ſibi in-
dulget, & ab aliis grauiâ exigat, quemadmodum malus deſcriptor
tributi in ciuitate, qui ſe releuat & onerat impotentes. Ita auctor
hic grauiffimus. Ulcus tetigit, & prodiit quod intus latebat pus.
Utinam hoc cultro perſtrictus abeat quorundam tumor!

Exemplo
S. Xauerij.

Sanè ſi ex charitatis quâ flagrant lege, ſatisfactionem offenſo 28.
Numini à pœnitentibus præſtari appetant tantopere, ad manum
eſt S. Franciſci Xauerij, magni admodum juris Diuini propug-
natoris exemplum. Cum enim ſcleratiffimus quidam e claffia-
riorum fœce pœnitens ad pedes eius acceſſiſſet, & enormium,
longoque uſu inueteratorum criminum ſefe feciſſet reum; ho-
mini cæteroquin perditio, Pater & Aue recitandum injunxit pa-
ter optimus: & debitæ à reo ſatisfactionis onere in humeros ſuos
ſublato, in nemus proximam ſecedens, flagris tam immaniter
eos proſcidit, ut ſanguine totus diſfluereſ. Ita nimirum aliæ
infirmiſſimæ indolebat, ut pœnâ ſclerum in ſe tranſlatâ, ſatisfa-
ctionis

Turfel. in
vita S. Xa-
uer. l. 3.
c. 15.

tionis flagrorumque suo corpori inflictorum fructum, pœnitenti penitus transcriberet : sic nempe, & iustitiæ Deo debitæ, & misericordiæ pœnitentibus impendendæ, factum est satis. Habent hîc quod imitentur in Xaueio rigidi diuinæ iustitiæ exactores ; seueritatem nempe & benignitatem. Hanc, humano, id est, misero & miserando præstent generi ; illam, strenuè alacresque in se exercent ; & non apparebunt tantum, sed erunt vere sancti, cum sancta hæc facient. Aliis interim Sacerdotibus legem ne importunè dicant ; liberum, & prout ipsis à Christo est concreditum, jurisdictionis suæ exercitium relinquunt : neque de eorum prudentiâ multum sint solliciti ; aut se præ iis sapere existiment. Et si sapientes videri volunt, *sapiant sanè sed vt D. Paulus monet, ad sobrietatem.*

Ad Rom.
12. v. 3.

§. IV.

Pœnitentiæ vltroneâ commendantur. Ac imprimis ostenditur, prorsus rationi conforme esse, vt corpus criminum complex, etiam sit consors satisfactionis, & pœnas meritas luat.

29. **N**equè verò hæc eò à me dicta sunt, quasi si carnis corporisque in sua commoda nimium inhiantis, statutum mihi sit patronum agere, illudque pœnis peccato debitæ penitus eximere. Aliud enim prorsus est, quid à Iudice in Sacramento pœnitenti præcipiendum sit, aliud verò quid sponte suâ peccatorem agere conueniat. Neque dum benignitatem Sacerdotibus commendamus, odium sanctum quò se pœnitens persequatur exercendum esse, imus inficias. Quin ex aduerso, id nunc contendimus, seueritatem peccatoris, iudicis misericordiâ debere exacui ; & tantò majora à se exigenda esse supplicia, quantò plura, infirmitati humanæ, per meram misericordiam, videt condonari, aut ab eâ non exposci. Et hæc quidem Sanctorum hominum fuit antiquissima consuetudo ; corpus seuerissimè affligere, carnem macerare, eiusque petulantiam, ne rursus lasciuat, flagris etiam lorisque, asininum in modum, penitus affligere.

Pœnitentiæ eò grauioribus sponte assumenda, quò minores imponuntur.